

Rafael Cordoníé, director d'*El Pirineo*, condemnat per desordres noctàmbuls

Imposat per la Delegación Nacional de Prensa, Rafael Cordoníé va viure a Girona menys d'un any, durant el 1942. Es va fer càrrec de la direcció de l'únic diari provincial que existia, *El Pirineo*. Fou protagonista d'una malifeta noctàmbula en una bústia de correus i va passar una setmana a la presó.

Text > JOSEP CLARA, historiador

Nomenat pel director general de Prensa, de Madrid estant, en plena postguerra, Rafael Cordoníé Canel·la, periodista, va arribar a Girona el maig de 1942 per tal d'encarregar-se de la direcció del diari provincial *El Pirineo*, publicat a Girona des de 1939, al «servicio de España y del Caudillo». Un periòdic de tarda, que va esdevenir portaveu dels guanyadors de la Guerra Civil, de la Girona totalitària i nacionalcatòlica.

El mitjà informatiu pertanyia a una empresa particular, però el franquisme tenia la potestat d'imposar-li el director, el qual cobrava de l'entitat però estava al servei del sistema. El personatge escollit, natural de Madrid, on havia nascut el 19 de juny de 1913, era autor d'un llibre, *Madrid bajo el marxismo* (1939), que feia reviure escenes i episodis dramàtics de la guerra. Els seus escrits al periòdic revelen que era un servidor pagat de la ideologia dominant. Com va escriure Gaziell el gener de 1942, «solo pueden ser periodistas los partidarios del régimen o los que no tienen inconveniente en obrar como tales».

>> *El carrer de les Ballesteries, el lloc del succés.* (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FRANCESC RIURÓ.)

>> El restaurant Perich, freqüentat per Rafael Cordoní. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. SANS.)

Al dictador no va escatimar-li elogis, com aquest: «Al correr de los años ha ido agigantándose la figura excelsa del Generalísimo que, tras vencer a los enemigos de España en mil batallas, el destino le ha deparado la ingente tarea de vencer en las batallas de la paz»

A l'hora de glossar el fet que Franco s'havia concedit el carnet de periodista número u, Cordoní va puntualitzar: «Con esto, el Caudillo no hace más que darnos ejemplo a los demás con su labor diaria de primer español, que debe ser la aspiración suprema, el título máximo de los demás periodistas, de los que él quiere como compañeros de su trabajar patrio, de los que él quiere junto a sí para lograr la España de Isabel y Fernando. La Imperial, la Justa, la Misionera, la Máxima porque... es la que estuvo más cerca de Dios».

Adulador professional

Al general dictador, no va escatimar-li elogis repetits, com aquests: «Al correr de los años ha ido agigantándose la figura excelsa del Generalísimo que, tras vencer a los enemigos de España en mil y mil batallas, el destino le ha deparado la ingente tarea de vencer en las batallas de la paz. Franco, el milite heroico; Franco, el Caudillo insigne; Franco, el patriota máximo, era la figura indiscutible, señera, para acaudillar nuestros destinos y renovar los lauros enmohecidos por la vesanía, mil veces maldita; por la incomprensión absurda y falaz, y por la tragedia que unos

medios seres no dudaron en importar de países extraños; la desintegración y el desenfreno, encerrados en la desfachatez inicua del *fair play* y el *savoir vivre*. Y cuando la Patria era toda una hoguera, cuando los crímenes se multiplicaban y se arrasaban los campos y caían las iglesias, surgió el clamor unánime: ¡Franco! ¡Franco! ¡Franco!».

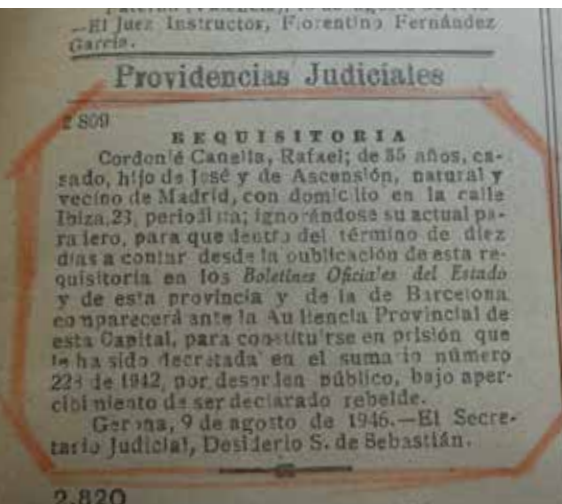
En altres ocasions va reportar la conducta que calia seguir: «Nosotros —y una vez más pronunciamos este *nosotros*, que nos duele porque deberíamos decir *todos*— vivimos con el ánimo tenso y vigilante. Tenso y alerta en las horas difíciles, para no decaer; tenso y vigilante en las horas que nos mienten, fáciles para no traicionar [...] Por eso, nada más que por sentir la Patria sublime que forjó mundos, estamos en nuestra guardia permanente, por escudo las flechas de Isabel; por espada el yugo con que siguió Fernando y por hábito nuestra camisa azul rematada por la boina bermeja de aquellos que hace siglos se alzaron ya, contra los que hoy intentan aún tornar por sus fueros de traición y dislocamiento infernal que ofrecer, como obra máxima a las Internacionales alevos y cobardes que hoy deben tem-

blar, porque si ayer decaíamos en el seno del liberalismo, hoy resurgimos potentes en el seno del Imperio y por eso, porque sabemos nuestro deber en la hora actual, velamos siempre, en la paz como en la guerra, para lograr la consecución de nuestros Ideales; Ideales que se suman en un solo resultado: ¡España! Y que estamos dispuestos a lograr, contra todo y contra todos, porque ese y no otro —apartaos detractores— es nuestro sentir y el faro de nuestros afanes».

No va oblidar-se tampoc de José Antonio Primo de Rivera, mite del règim: «Cuando la Patria se sangraba; cuando el todo nacional rugía y crepitaba en el caos inaudito de la descomposición demoníaca; cuando triángulos y mandiles bailaban su zarabanda inicua sobre el Poder y las Internacionales pugnaban por repartirse el triste botín de la vieja piel de toro rasgada en mil pedazos por la traición máxima de las últimas centurias, tu voz se alzó —magia esplendente del sentir cierto— sobre todas las tierras y todos los mares de la España maltrecha. Tu voz, en retumbo victorioso, germinó en la llamada ávida de Historia; tu voz estremeció las montañas ambiciosas de

>>> Portada d'El Pirineo del 17 d'agost de 1942.
(Foto: ARXIU JOSEP CLARA)

>>> Requisitòria publicada al Butlletí Oficial de la Província. (Foto: ARXIU JOSEP CLARA)

cielos; tu voz rizó en mil olas los mares añorantes de Imperio, y tu voz, en fin, plasmó el milagro del despertar de España de su letárgico devenir con el logro esplendente de que los corazones palpitasen en la Fe perdida».

Bohemi noctàmbul

Més enllà del llenguatge retòric i inflamat de consignes i frases imperials, repetides pel ritual falangista, un home jove i fogós, com era ell, va protagonitzar escenes de descontrol, allunyades de l'ordre i la convivència ciutadana.

Per la vida bohèmia que va gastar, va tenir problemes amb les autoritats i els veïns.

El 22 d'octubre de 1942, el governador civil, Francisco Díez Ticio, es va queixar al director general de Seguretat, Francisco Rodríguez Martínez, de la conducta nocturna i diürna del comissari de la Policia, Juan de la Mota Porto, i entre altres coses explicava: «Permaneció con su familia y con el director del periódico local *El Pirineo* hasta las cuatro de la madrugada, en un bar-chocolatería de la plaza de la Independencia de esta capital, haciendo consumiciones y cantando sus familiares en el establecimiento, a cuyo dueño no he podido exigir responsabilidades por ser el autor de la falta el propio Comisario».

Les sortides nocturnes del director del diari es van repetir amb altres personatges. Havent sopat al restaurant de can Perich, a la pujada del pont de Pedra, i després d'haver passejat pels carrers de la ciutat, a les dues de la matinada del dia 15 de desembre de 1942, Rafael Cordoní i els seus amics noctàmbuls i militants del partit únic —el practicant Àngel Márquez Marín, natural de Madrid, i Àngel Quiguísola Cabeza, *Angelillo*, perit mercantil, alferes provisional, fill de Màlaga— van cometre un delictes impropis de les persones serenes. Van arrencar violentament una bústia de correus situada a l'expedidor de tabac número 7, al carrer de les Ballesteries, número 1, un establiment que pertanyia a Ernest Gusiñer Ribas.

L'administrador principal de Correus, el dia 15 de desembre, ho va comunicar al governador civil: «Tengo el sentimiento de participar a V. E. que, en la noche del 14 al 15 del actual, unos desalmados, embriagados, han deteriorado intentando arrancar el buzón de Correos que era para el servicio público [...] y que por informaciones que he podido recoger del expendedor, resulta que el principal actor del hecho resulta ser Rafael Cordoní, director del diario local *El Pirineo*». El sereno municipal Narcís Torres Sánchez els va descobrir, precisament, quan cometen l'acte delictiu, i va fer sonar el senyal d'alarma per tal de demanar auxili a la policia. Els actors, en ser descoberts, abandonaren l'escenari, però foren denunciats per les malifetes, el cost de les quals va ser avaluat en quaranta-set

pessetes. El serraller Baldomer Martí va ser l'encarregat de reparar els danys i de fer-ne la factura corresponent.

El pas de Cordoní per Girona va ser breu i sonat, episòdic, però és recordat pel fet de la bústia malmesa i la presó que va patir més endavant. El dia 1 de gener de 1943 va deixar de sortir *El Pirineo* i va néixer *Los Sitios*, diari de FET y de las JONS. Rafael Cordoní no en va formar part. El 1943 va treballar al *Diario Español*, a Tarragona, que pertanyia a la mateixa premsa del Movimiento. Les seves ambicions literàries es reflectiren en una novel·la publicada aquell mateix any: *Madrid-X-27*. Més endavant, el 1953, va ser admès al concurs de censors de premsa, convocat pel Ministeri d'Informació i Turisme, una activitat en la qual ja tenia experiència interina des de 1942. Així va prosseguir la seva carrera oficial i va gaudir d'una vida assegurada com a funcionari del sistema.

Castigat per l'Audiència

Pel que fa a l'acte d'indisciplina nocturna ocasionat a Girona, la justícia va ser molt lenta. Cridar els inculpat quan ja eren fora de la ciutat va comportar un temps d'espera i de cerca. Se'n va fer ressò el *Boletín Oficial de la Provincia*, per mitjà de requisitòries dels anys 1945 i 1946, per tal que els delinqüents es presentessin i ingressessin a la presó.

El sumari 228/1942 no es va veure fins al cap de cinc anys. El 13 de març de 1947, l'Audiència de Girona va dictar sentència. El tribunal, presidit per Antonio Villegas Gallifa, president de la institució, i els magistrats Albert de Quintana Serra i Pelai Negre Pastell, va condemnar els implicats a dos mesos i un dia d'arrest major per desordre públic. L'advocat Àlvar Romaguera Capella havia estat l'encarregat de defensar-los.

Es tractava d'una pena menor. Però, abans del judici, i quan era reclamat per requisitòria, Rafael Cordoní —resident a Madrid— es va presentar a Girona, perquè no volia passar per rebel. Tanmateix, tot seguit, va conèixer el recinte de la presó provincial, instal·lada al veïnat de Salt. Hi fou reclus durant una setmana, del 5 al 12 de setembre de 1946, per ordre del president de l'Audiència, ja que no s'havia presentat al judici que s'hauria hagut de celebrar, en primera convocatòria, el juliol de 1946.